

การศึกษากระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา

นางสาวณัฐธิดา ระหา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-425-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕ ๑๑๗ ๓๐๕๔

๓๒๑ ๒๕๔๕

A STUDY OF THE DEVELOPMENTAL PROCESS OF TEACHER NETWORK FOR
CHILDREN AND COMMUNITY, CHANGWAT SONGKHLA

MISS NUTTHALIDA RAHA

A Thesis is Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic year 1999

ISBN 974-333-425-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษากระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชน

จังหวัดสงขลา

โดย

นางสาวณัฐธิดา ระหา

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

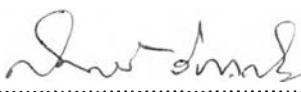
รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ

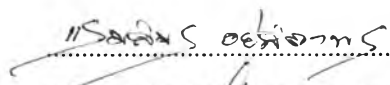
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พทุทธิ สิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เกท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สถาพร)

ณัฐธิดา ระหา: การศึกษากระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัด
สงขลา(A STUDY OF THE DEVELOPMENTAL PROCESS OF TEACHER
NETWORK FOR CHILDREN AND COMMUNITY, CHANGWAT SONGKHLA)
อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. สมพงษ์ จิตระดับ, 168 หน้า. ISBN 974-333-425-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา ในด้านวิธีการสร้าง
เครือข่ายครู ด้านโครงสร้างเครือข่ายครู ด้านการดำเนินงานของเครือข่ายครู ด้านปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพัฒนาเครือ
ข่ายครู ประชากรคือ สมาชิกครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจำนวน 30 คน ผู้สนับสนุนเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชน จำนวน 8 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบสัมพันธภาพ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

กระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา มีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. วิธีการสร้างเครือข่าย เกิดจากครูที่มีอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน มีองค์กรเอกชนและรัฐบาลสนับสนุน
ให้เกิดเวทีเครือข่าย พัฒนาการของเครือข่ายปี 2532-2534 เป็นระยะก่อตั้งจากกลุ่มออมทรัพย์ ปี 2534-2537 เกิดเครือข่ายครูเพื่อ
เด็กเพื่อชุมชนและขยายไปสู่กิจกรรมการจัดการศึกษาโดยเน้นหลักสูตรท้องถิ่น ปี 2537-2541 เป็นระยะการขยายเครือข่ายโดยมี
นโยบายคือต้องการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาที่ไม่ตอบสนองต่อท้องถิ่น มีเป้าหมายคือจัดการศึกษาเพื่อเชื่อม
ประสานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีแนวการดำเนินงานโดยใช้หลักการประสานงานและพึ่งตนเอง มีปัจจัยสนับสนุนคือมีผู้นำ
บุคลากร และองค์กรชุมชนให้การสนับสนุน สภาพโดยรวมของเครือข่ายการจัดการเครือข่ายใช้เครือข่ายสังคม ในการดำเนิน
กิจกรรม กิจกรรมที่ดำเนินการคือการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กและชุมชน และนำประสบการณ์สะท้อนออกมาเป็นหลัก
สูตรท้องถิ่น สภาพเครือข่ายที่ต้องการในอนาคตต้องการให้มีการสนับสนุนงบประมาณ และกฎระเบียบของราชการต้องผ่อนคลาย
ลง ศักยภาพของเครือข่ายคือความมีอุดมการณ์ร่วมกันและมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอยู่เสมอ ข้อค้อยของเครือข่ายขาดการ
เก็บหลักฐานการทำงาน

2. โครงสร้างเครือข่าย ขนาดกลุ่มที่ปรึกษามี 2-3 คน กลุ่มของผู้นามี 7-15 คน ความสัมพันธ์กับโรงเรียน ชุมชน
เครือข่าย และเพื่อนสมาชิก แสดงบทบาทโดยให้คำปรึกษา ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ สิ่งที่มีการแลกเปลี่ยนกันใน
เครือข่ายคือ คน ความรู้และทรัพยากร ลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบแนวราบ ความถี่ในการติดต่อสื่อสาร 1-2 สัปดาห์ต่อครั้ง
ระยะเวลาความสัมพันธ์ 1-8 ปี การประสานงานในเครือข่ายใช้โทรศัพท์และปากต่อปากมากที่สุด เนื้อหาที่ติดต่อสื่อสารคือ
การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศูนย์กลางในการติดต่อสื่อสารไม่มีการกำหนดแน่นอน ปัญหาในการพบปะคือ เวลาเข้าช้
กับงานราชการ ผลของปฏิสัมพันธ์โครงสร้างเครือข่าย สมาชิกได้พัฒนาเรื่องรูปแบบและเทคนิคการสอน ได้พัฒนาตนเองในด้าน
ความรู้ความคิด

3. การดำเนินงานของเครือข่าย กิจกรรมเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ มีการประชุมสัมมนา และศึกษาดูงานทั้งในและนอก
พื้นที่ร่วมกับเครือข่ายระดับชาติอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง กิจกรรมการหาทรัพยากร และกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นพบว่ามีการ
ดำเนินการน้อย กิจกรรมเพื่อขยายและสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย พบว่าดำเนินการร่วมกันโดยไม่แยกออกจากกิจกรรมอื่น
โดยดำเนินการในรูปกิจกรรมการทอดผ้าป่าพันธุ์ไม้

4. ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพัฒนาเครือข่าย ระเบียบราชการ เวลาเข้าช้กับงานประจำ ขาดเงินทุน

ภาควิชา..... ประถมศึกษา.....

สาขาวิชา.....ประถมศึกษา.....

ปีการศึกษา ...2542.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3970290827 : MAJOR EDUCATION ELEMENTARY

KEY WORD : TEACHER NETWORK / ELEMENTARY / CHANGWAT SONGKHLA

NUTTHALIDA RAHA : A STUDY OF THE DEVELOPMENTAL PROCESS OF
TEACHER NETWORK FOR CHILDREN AND COMMUNITY, CHANGWAT SONGKHLA.

THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SOMPHONG JITRADUB, Ph.D. 168 PP.

ISBN 974-333-425-4

This research was aimed at studying the developmental process of the teacher network for children and the community of Songkhla. The study focused on the network formulation, its structure, its management, and problems and obstacles. The populations in the study consisted of 30 teachers and 8 network supporters. Sociometric, interviews, observations and content analysis were implemented.

The finding were as follows. :

1. The teacher network originated from the teachers having similar educational management ideology, with the support of private and government organizations. Firstly, during 1989-1991, it started as a savings group. Later, during 1991-1994, the network worked on educational management based on the local curriculum. Afterwards, from 1994 to 1998, the network expanded with the principle to solve problems about unresponsive local education management. Its goal is to be the education management linkage between schools and the community, using coordination and self-reliance approaches, with the assistance from community leaders and organization. Generally, the network ran its activities through its social network. The main activity was building the learning process for children and the community so as to create the local curriculum. The aids it requires were a larger budget and more flexible government regulations. While the potential of the network was its members' co-ideology and regular idea-sharing meetings, its drawback was the lack of working record keeping.

2. Regarding the network structure, its discussion group consisted of 2-3 members, while its leader group had 7-15 members. The network related to school, the community and its members by means of co-thinking, co-planning, and co-performing. Within the network, there was an exchange of staff, knowledge and other resources. The relationship was of horizontal type, with communication once in every 1-2 weeks, lasting from one to eight years. Although there was no fixed communication center, word of mouth and telephones were means of communication covering the matters of education, economy, society and politics. The problem of the network was that the communication time overlaps with the members' working hour. However, the network resulted in the members' development in teaching patterns and techniques as well as in knowledge and ideas.

3. The network arranges activities to encourage the learning process through seminars and job visitations, both in and out of Songkhla, at least once a year. Nevertheless, the network still has few activities about local curriculum development and resource gathering. In addition, it did not have distinct activities to expand and strengthen itself. The only promotion project it has done is offering plants to the community.

4. Problems and obstacles to network development were government regulations, the time overlapping and the lack of fund.

ภาควิชา ประถมศึกษา

สาขาวิชา ประถมศึกษา

ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนผังสังคมมิติ.....	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความของการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
2. ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 เครื่องมือการเรียนรู้.....	9
1. แนวคิดเรื่องเครื่องมือการเรียนรู้.....	9
2. ความหมายเครื่องมือการเรียนรู้.....	10
3. กลไกการดำเนินงานเครื่องมือการเรียนรู้.....	12
4. ลักษณะของเครื่องมือการเรียนรู้.....	13
5. ประเภทของเครื่องมือการเรียนรู้.....	14
6. กระบวนการสร้างเครื่องมือการเรียนรู้.....	17
6.1 รูปแบบการสร้างเครื่องมือการเรียนรู้.....	17
6.2 รูปแบบของกระบวนการสร้างเครื่องมือการเรียนรู้.....	21
ตอนที่ 2. เครื่องมือสังคม.....	26
1. ความหมายของเครื่องมือสังคม.....	26
2. วิธีการศึกษาเครื่องมือสังคม.....	27

สารบัญ (ต่อ)

3. การวิเคราะห์เครือข่ายสังคม.....	30
ตอนที่ 3 สภาพจังหวัดสงขลาและเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชน.....	31
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	41
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	41
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย.....	42
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
4. วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล.....	44
ตอนที่ 1 สถานภาพครูและผู้สนับสนุนเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	45
ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	51
ตอนที่ 3 กระบวนการพัฒนาเครือข่ายครู เพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	59
1. วิธีการสร้างเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	59
2. โครงสร้างเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	85
3. การดำเนินงานของเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	112
อภิปรายผล.....	117
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	128
สรุปผลการวิจัย.....	130
ข้อเสนอแนะ.....	144
รายการอ้างอิง.....	147
ภาคผนวก.....	154
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	155
ภาคผนวก ข. รายนามผู้สนับสนุนและครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	156
ภาคผนวก ค. แบบทดสอบสังคมมิติ.....	158
ภาคผนวก ง. สัมภาษณ์.....	159
ภาคผนวก จ. แบบสังเกต.....	166
ประวัติผู้เขียน.....	168

สารบัญญัตินำ

ตารางที่

หน้า

1	จำนวนครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลาอำเภอตามสถานภาพ.....	45
2	สถานภาพครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลาอำเภอตามหน้าที่รับผิดชอบ.....	46
3	สถานภาพครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลาอำเภอตามประสบการณ์.....	47
4	สถานภาพครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลาอำเภอตามประสบการณ์การทำงาน.....	48
5	จำนวนผู้สนับสนุนเครือข่ายครูอำเภอตามสถานภาพ.....	49
6	สถานภาพผู้สนับสนุนเครือข่ายครูอำเภอตามหน้าที่รับผิดชอบ.....	50

สารบัญแผนผังสังคมมิติ

แผนผังที่

หน้า

1	แผนผังแสดงแกนนำเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	51
2	แผนผังแสดงครูที่มากิจกรรมเพื่อเด็กเพื่อชุมชนอย่างเด่นชัด.....	52
3	แผนผังแสดงกลุ่มที่ปรึกษาหารือของสมาชิกเครือข่าย.....	54
4	แผนผังแสดงครูผู้ทำหน้าที่ประสานงานในเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	55
5	แผนผังแสดงครูที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ.....	57
6	แผนผังแสดงหน่วยงานให้การสนับสนุนเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา.....	58